

Garbis Altınoğlu – Hiroşima-Nagazaki

Posted on 11/08/2022

“Bu en korkunç anda Hiroşima’nın yüzde 60’ı yerle bir oldu. 1 milyon derece santigradın üzerine çıktığı tahmin edilen patlama ısısı, kenti kuşatan havayı tutuşturdu ve 256 metre çapında bir ateş topu oluşturdu.” (Joseph Siracusa, Nuclear Weapons: A Very Short Introduction/ Nükleer Silahlar: Çok Kısa Bir Giriş)

Hiroşima ile Nagazaki’ye atom bombası atılmasının üzerinden 64 yıl geçti. Ama bu konu insanlığın gündeminden düşmedi; en azından objektif olarak. Bu süre içinde, başta ABD ve SSCB/ Rusya gelmek üzere çeşitli devletlerin elinde bulunan nükleer silahların gerek sayısı ve gerekse tahrip gücü çok büyük ölçüde arttı. Bugün dünyada, büyük çoğunluğu bu iki ülkenin elinde olmak üzere onbinlerce nükleer ve termonükleer silah bulunuyor. Özellikle ABD ve Rusya, sahip oldukları nükleer başlıklı kıtalararası balistik füzeler sayesinde dünyanın hemen hemen her yerini vurma olanağına sahipler.

(1) Öte yandan, nükleer silahlar sadece ilk patlama anında çok sayıda can almakla kalmıyorlar; bu patlamaların yol açtığı ve açacağı ölüm sayısı sadece radyoaktif kirlenmeye bağlı olarak onyıllar süren hastalıklara ve ölümlere de yol açıyor. 1986’da Ukrayna’daki Çernobil nükleer santralında meydana gelen kazanın, hatta 1945’te Hiroşima ve Nagazaki’ye atılan atom bombalarının etkisiyle insanlar bugün bile hastalanmaya ve ölmeye devam ediyorlar.

Ne var ki, olası ve yüzlerce ya da binlerce atom ve hidrojen bombasının kullanılacağı büyük ölçekli bir nükleer savaş daha ilk başta yüzlerce milyon insanın ölümüne, savaşan ülkeler başta gelmek üzere tüm dünyada çok büyük bir maddi yıkıma, başta büyük kentler gelmek üzere yerleşim yerlerinin altyapı hizmetlerinin neredeyse tümüyle durmasına, olağanüstü

boyutlara varacak olan hijyen, tedavi ve tıbbi yardım taleplerini karşılayamayacak hale gelecek olan sağlık hizmetlerinin çökmesine ve radyoaktif kirlenme başta olmak üzere küresel bir çevre kirliliğine yol açacaktır. Dahası böyle bir savaşın, bildiğimiz biçimiyle insan uygarlığını ve hatta belki de homo sapiens'i, yani insanlığı yok etmesi sözkonusu olmasa bile onu çok gerilere savuracağı kesindir. Bilim adamları, böyle bir senaryonun gerçekleşmesi halinde doğal kaynakların hemen hemen tümünün radyoaktif kirlilikten etkileneceğini, nükleer patlamaların yol açacağı dev yangınların atmosferin üst katmanlarında oluşturacağı duman, is ve toz bulutunun güneş ışınlarının dünyaya ulaşmasını engelleyeceğini ve dünya ikliminin hissedilir biçimde soğumasına yol açacağını (nükleer kış senaryosu) ve bunun da ormanlık alanları ve tarımsal üretimi çok büyük ölçüde azaltacağını ve insanlığı bir küresel açlığa mahkum edeceğini tahmin ediyorlar.

Hiroşima ve Nagazaki trajedisinden sonra, yani "Soğuk Savaş" döneminde ABD ile Sovyetler Birliği arasında ve bugüne kadar nükleer silahların kullanıldığı bir savaşın yaşanmamış olması bu konuda bir rahavet duygusuna yol açmıştır. Öyle ki genel bir savaş tehlikesinin daha da büyük olduğu bugün, 1980'lerde olduğu gibi nükleer savaş tehlikesine karşı kitlesele bir barış hareketi bile yok. 1945'ten sonra nükleer silahların kullanılmamış olması, bundan böyle de bunun böyle olacağı anlamına gelmez. (2) Bu tümüyle sahte bir nitelik taşıyan güvenlik duygusunun esas nedeni, kitlelerin emperyalist burjuvazi ve onun uşakları tarafından sürdürülen belleksizleştirme sürecinin kurbanı olmasıdır. Bu operasyondan ilerici insanlığın da nasibini aldığı yadsınamaz bir olgu. Hafıza-i beşerin nisyanla malul olduğu, yani insan belleğinin unutkanlıkla sakatlanmış olduğu aksiyomu, ne yazık ki bu alanda fazlasıyla geçerlidir. Hiroşima-Nagazaki trajedisinin üzerinden 64 yıl geçmiş ve bu süre içinde pek çok yıkıcı savaş yaşanmış olmasına rağmen insanlığın, hatta ilerici insanlığın kısmi ya da genel bir nükleer savaş tehlikesinin bilincinde olduğu söylenemez. ABD halkının durumu ise içler acısı. Geçenlerde Quinnipiac Üniversitesinin yaptığı bir anket, ABD yurttaşlarının yüzde 61'inin Hiroşima ile Nagazaki'ye atom bombası atılmasını doğru görmelerine karşılık sadece yüzde 22'sinin bu eylemleri yanlış bulduğunu göstermişti. ABD okullarında okutulan ders kitaplarında hala, Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan atom

bombalarının milyonlarca ABD askerinin canını kurtardığı hikayesi anlatılıyor. Başında Barack Obama'nın bulunduğu aynı ABD, bu yıl nükleer silahların geliştirilmesi için 6 milyar dolardan fazla para harcayacak.

Hiroşima-Nagazaki trajedisini unutmamak gerek; ama bu, sadece geçmişte işlenmiş olan korkunç bir savaş suçunu insanlığın kollektif belleğinden silme çabalarına izin vermeme kararlılığı olarak görülmemeli. Sovyetler Birliği'nin 1991'de dağılmasından sonra esen ya da estirilen sahte yumuşama havasının bir kaç yıl içinde dağılması, kapitalist-emperyalist sistem ayakta kaldığı sürece savaş tehlikesinin devam edeceği yolundaki Marksist önermenin ne denli doğru olduğunu bir kez daha gösterdi. Kabaca 2001'den bu yana ise, emperyalistlerarası çelişmelerin keskinleşmeye yüz tutması, gerek konvansiyonel ve gerekse nükleer alanda silahlanmanın yoğunlaşması, bir nükleer savaş tehlikesini daha da arttırmaktadır. Bugün bu tehlike, öncelikle dünya işçi sınıfı ve halklarının baş düşmanı ABD'nden ve onun yakın bağlaştığı İsrail'den kaynaklanıyor. Ancak bunun yanısıra, nükleer silahların yaygınlaşması, "küçük-ölçekli" ve bölgesel nükleer savaşların patlak vermesi olasılığını "Soğuk Savaş" dönemine göre daha da arttırmaktadır. Örneğin, şimdiye kadar birbirleriyle dört kez savaşmış olan Hindistan ile Pakistan'ın önümüzdeki aylarda ya da yıllarda girişebilecekleri bir savaşta nükleer silahlar kullanmayacaklarının hiçbir güvencesi yok.

Dünya üzerindeki giderek zayıflayan egemenliğini askeri zor ve saldırganlık yoluyla ayakta tutmaya çalışan ABD, bir önceki başkan G. W. Bush döneminde faşist "önleyici vuruş" doktrinini kabul etmiş ve kendisi için tehdit oluşturduğu kanısına vardığı bir ülkeye tek yanlı olarak saldırma "hakkı"nı ilan etmişti. Daha da önemlisi, yeni başkan B. Obama'nın değiştirmek için hiçbir girişimde bulunmadığı bu doktrine, ABD'nin nükleer silahlara sahip olmayan ülkelere karşı nükleer silah kullanma "hakkı"nı savunması eşlik ediyor. 2004'te, dönemin ABD "Savunma" Bakanı Donald Rumsfeld "Nükleer Silahları Kullanma Politikası" adlı bir belge yayımlamış ve burada ABD'nin, elinde nükleer silah bulundurmasının nedeninin, "potansiyel düşman liderliklerinin elinde bulunan kritik önemdeki savaşmaya ve

savaşı sürdürmeye yarayabilecek varlıkların ve olanakların yok edilmesi” olduğunu ileri sürmüştü. Halen yürürlükte olan bu belgenin faşist mantığına göre ABD, herhangi bir devleti “potansiyel düşman” olarak damgalayabilir ve nükleer saldırının hedefi haline getirebilir.

Bu terörist devlet, zaten nükleer silah kullanmaksızın da, yani devsel ve modern konvansiyonel silahlarının ve uyguladığı ve uygulattığı ekonomik yaptırımların yardımıyla da milyonlarca insanı katledebileceğini 20. yüzyıl boyunca yeterince kanıtlamıştır ve 21. yüzyılda da kanıtlamaya devam etmektedir. (Vietnam ve Irak örnekleri) Ancak, ABD-NATO’nun, Rusya’yı kuşatacak biçimde doğuya doğru genişlemesi, ABD’nin, Polonya ve Çek Cumhuriyeti’ne füzeler ve füze kalkanı sistemi yerleştirmekte diretmesi ve Rusya’nın bu girişimin nükleer bir savaşa yol açabileceği yolundaki uyarıları, ABD’nin, Afganistan ve Irak’ta giriştiği saldırı savaşları ve İsrail’in Filistin, Lübnan ve Suriye’ye karşı saldırılarını destekleyen ABD’nin barışçı nükleer çalışmalarından ötürü İran’ı nükleer bir saldırıyla tehdit etmesi ve İsrail’i “sığınak delici” olarak bilinen taktiksel nükleer silahlarla donatması, Çin ile gelecekte girişebileceği bir askeri çatışma için yaptığı hazırlığın bir parçası olarak ABD’nin, Hindistan’ın nükleer silahlanmasını desteklemesi vb., insanlığın her an yeni ve çok daha korkunç Hiroşima’lar ve Nagazaki’lerle karşı karşıya kalabileceğini göstermektedir. (3)

Nükleer silahlara sahip olduğunu açıkça kabul bile etmeyen İsrail ise yıllardır İran’ı savaşa tehdit ediyor. Nükleer silah yapma peşinde olduğunu ileri sürdüğü İran’ın kendisi için yaşamsal bir tehlike oluşturduğunu ve oluşturacağını ileri süren Siyonist devlet, “İkinci Holokost” a asla izin vermeyeceğini söylerken, son çözümlemede bu ülkeye karşı nükleer silahlar kullanacağını doğrulamış oluyor.

Saldırkanı kurban, kurbanı da saldırgan olarak göstermede uzmanlaşmış olan tekelci medyanın dezenformasyon kampanyası, bütün bu savaşları ve savaş hazırlıklarını adeta bir savunma refleksi olarak sunmaktadır. Ama belki de hepsinden acısı, bu nükleer saldırı hazırlıklarının, örneğin İran’ın karşı karşıya bulunduğu nükleer saldırı tehdidinin ilerici

insanlık tarafından ciddi bir biçimde sorgulanmaması ve güçlü bir kitlesele tepkiyle karşılanmamasıdır.

Tarihsel deneyim, özelde nükleer savaş tehlikesi ve genelde savaş tehlikesinin, pasifistlerin ve liberallerin sofuca dilekleri ya da burjuva devlet yöneticilerinin ve diplomatlarının ikiyüzlü ve sahte konuşmalarıyla önlenemeyeceğini göstermiştir. Bunun başarılması, ancak işçi ve emekçi kitlelerinin anti-emperyalist ve anti-kapitalist savaşımının yükselmesi ve zaferle taçlandırılmasıyla olanaklı olacaktır. Onbinlerce nükleer silahın, gerçek ve potansiyel savaş suçlusu gerici kliklerin elinde bulunduğu bugünkü koşullarda, bir tür olarak homo sapiens'in yazgısı, daha önce hiçbir zaman olmadığı ölçüde proleter devriminin zaferine bağlıdır. Bir başka deyişle gerçek barışa ulaşmanın bir tek yolu vardır: İnsanın insanı sömürmesine ve ezmesine dayanan kapitalizmi yıkmak ve sınıflı toplumun yerine sınıfsız toplumu kurmaya girişmek.

DİPNOTLAR

(1) Bugün dünyada, -yüzde 95'i ABD ile Rusya'nın elinde olmak üzere- toplam 9 ülkede (ABD, Rusya, Çin, Britanya, Fransa, İsrail, Hindistan, Pakistan ve Kuzey Kore) 23,000 nükleer bomba bulunduğu tahmin ediliyor.

(2) Aslına bakılırsa dünyamız, hem de bir kaç kez ABD ile SSCB/ Rusya arasında geniş ölçekli bir nükleer savaş tehlikesi de atlattmış bulunuyor. Bunlardan en önemlileri, 1962 yılındaki "Küba krizi" sırasında, ikincisi ise Ekim 1973'teki Arap-İsrail savaşı sırasında yaşandı. Bunların yanısıra sahte alarmlar...

(3) Halihazırda Dünya Güvenlik Enstitüsü başkanı olan ve bir ara 170, 300 ve 335 kilotonluk savaş başlıklarıyla donatılmış Minutemen Kıtalararası Balistik Füzelerinin sorumlu subayı olarak görev yapmış bulunan Bruce Blair, bir kaç yıl önce yaptığı bir açıklamada, bir nükleer savaşa girişmeleri halinde ABD ile Rusya'nın birbirlerine 12 dakika içinde 100,000 Hiroşima

bombasına eşdeğer güçte nükleer ve termonükleer bomba atabileceklerini belirtmişti.

60 Yıl Sonra: Hiroşima ve Nagazaki'de ABD Nükleer Terörü

Garbis Altınoğlu, 3-6 Ağustos 2005

Saçlarım tutuştu önce

Gözlerim yandı kavruldu

Bir avuç kül oluverdim

Külüm havaya savruldu

Nazım Hikmet

“Şimdi artık sadece savaşı kökünden dönüştürmekle kalmayacak, aynı zamanda tarihin ve uygarlığın da seyrini değiştirecek bir silaha sahiptik.”

Harry S. Truman

6 Ağustos 1945 günü saat sabah 8:15'te bir ABD uçağı Japonya'nın, 350,000 kişinin yaşadığı Hiroşima kentinin üzerine “Little Boy” (=Küçük Oğlan) adı takılmış olan atom bombasını bıraktı. “Küçük Oğlan” 80,000 kişiyi anında öldürdü. Atom bombasının yaydığı korkunç sıcaklık, patlama gücü, basıncın etkisiyle ilk elde ölenlerin çoğunun cesetlerinden geriye hiçbir iz kalmayacaktı. Bedenleri radyasyonun ve ısının etkisiyle yanan, ancak anında ölecek kadar talihli olmayanlar, ya kendilerini kentin içinden geçen ırmağa atarak, ya da korkunç acılar içinde can çekişerek öleceklerdi. Bunu izleyen haftalarda ise onbinlerce insan, gerekli tedavi olanaklarının bulunmaması, radyasyondan kaynaklanan hastalıkların tedavisi

konusunda bilgi eksikliği ve Japonya'nın altyapısının ve sağlık tesislerinin büyük ölçüde tahrip edilmiş olması nedeniyle yavaş yavaş ve büyük acılar çekerek can verecekti. 1950 yılına gelene dek "Küçük Oğlan"ın patlaması sonucunda yaralanan ve hastalanan 200,000 kişi daha yaşamını yitirecek, 1950-1980 yılları arasında ise gene bu son nedenden ötürü 97,000 kişi daha ölecekti. Yani, Hiroşima'ya atılan atom bombası toplam 377,000 kişinin ölümüyle sonuçlanacaktı. 9 Ağustos 1945'te 270,000 kişinin yaşadığı Nagazaki'ye atılan ikinci atom bombası, yani "Fat Man" (=Şişko) ise, 1980 yılına kadar toplam 200,000'den fazla insanın canına mal olacak, böylelikle iki atom bombasının yol açtığı ölü sayısı 580,000'e yaklaşacaktı. (1) Bu arada 1945'te, yaklaşık 1,000,000 kişinin yaşadığı Kyoto kentinin bir nükleer felaketten adeta bir rastlantı sonucu kurtulduğu daha sonra ortaya çıkacaktı. Atom bombasına ilişkin çalışmaları gerçekleştiren Manhattan Projesinin yöneticisi General Leslie Groves'in yoğun itirazlarına rağmen ABD Savaş Bakanı Henry Stimson Kyoto'yu hedef listesinden çıkarmış ve yerine talihsiz Nagazaki'yi geçirmiş ve böylece ilk evrede en az 800,000 kişinin yaşamını yitireceği bu kenti "kurtarmıştı." Manhattan Projesinin yöneticisi General Groves, daha sonra kaleme aldığı anılarında Kyoto'nun hedef listesinden çıkarılmasından duyduğu hayal kırıklığını şöyle dile getirecekti:

"Daha önce de söylemiş olduğum gibi, ben özellikle Kyoto'nun hedef olarak kullanılmasını istedim; çünkü burası, atom bombasının etkileri hakkında tam bir fikir sahibi olabilmemize olanak verecek büyüklükteydi. Nagazaki bu bakımdan aynı ölçüde doyurucu değildi." (Leslie Groves, Now It Can Be Told: Story of the Manhattan Project), Londra, Andre Deutsch, 1963, s. 275)

Hiroşima ve Nagazaki'de ölü sayısının artmasının bir başka nedeni de, kent sakinlerinin daha önceden hiçbir biçimde uyarılmamış olmasıydı. ABD Hava Kuvvetleri, 17 Haziran-5 Ağustos 1945 tarihleri arasında 58 ayrı Japon kentine karşı konvansiyonel bombaların kullanıldığı yoğun hava bombardımanları gerçekleştirmişti. ABD, yüzbinlerce insanın yaşamını yitirdiği ve büyük tahribata yol açan bu bombardımanlardan önce, göstermelik olarak da olsa, insan kaybını azaltmak amacıyla, uçaklardan bildiri atmak suretiyle kent

sakinlerini uyarıyor ve onlara hedef bölgelerden uzak durmalarını anımsatıyordu. Ancak, Hiroşima ve Nagazaki'nin bombalanması sırasında bu standart prosedür uygulanmadı. O sıralar (Manhattan Projesinin bir parçası olan) Metalürji Projesinin başında bulunan Dr. Arthur Compton bunu daha sonra şu sözlerle itiraf edecekti:

“Hiroşima'ya hiçbir spesifik uyarı yapılmamıştı. Halk habersiz yakalanmıştı. Herkes sokaklarda günlük olağan işleriyle meşguldu.” (Arthur Compton, Atomic Quest, Londra, Oxford University Press, 1956, s. 254-255)

ABD Başkanı Truman'ın yüzbinlerce insanın bir anda korkunç bir biçimde ölmelerine yol açan nükleer patlamaya reaksiyonu ilginç ve öğreticiydi. SSCB Başbakanı Joseph Stalin ve Britanya Başbakanı Winston Churchill ile birlikte katıldığı Potsdam Konferansından Augusta kruvazörüyle ABD'ne dönüşü sırasında Başkan Truman'a ivedi bir mesaj ulaştırılacaktı. Mesajda “HİROŞİMA BOMBALANDI” yazıyordu. Hiroşima'nın bombalanmasını, “Bu tarihin tanık olduğu en büyük olay” diyerek sevinçle karşılayan Truman geminin içinde koşarak haberi herkese duyuracaktı. Truman'ın biyografisini kaleme alanlardan Donovan, Conflict and Crisis adlı kitabında bunu şöyle anlatacaktı:

“O üzerinde hiç kafa yormadan, şimdiye kadar yaptığı hiçbir açıklamanın kendisini bu denli mutlu etmediğini söyledi.” (Aktaran Tim Weiner, Blank Check, New York, Warner Books, 1991, s. 23)

* * * * *

Nükleer fizik alanında araştırmaların daha Birinci Dünya Savaşı sonrasında belli ölçüde gelişmiş olduğu ABD'nde atom bombasına ilişkin çalışmalar, ilk kez 1939'da başladı. “Manhattan Projesi” kod adı verilen bu çalışma, 1942 yazından itibaren Nazilerin zulmünden kaçan ve ABD'li bilim adamlarının yanısıra Britanya ve Kanada'nın da katılımıyla son derece gizli bir biçimde sürdürüldü. Churchill ile Roosevelt nükleer alanda işbirliği

yapmayı ilk kez 20-25 Ocak 1942’de yapılan ve Sovyetler Birliği’nin temsil edilmediği Washington Konferansında kararlaştırdılar. Onlar, 17-24 Ağustos 1943’de Kanada’nın Quebec kentinde yaptıkları bir başka konferansta, aralarındaki nükleer işbirliğini, faşist bloka karşı bağlaşıkları durumundaki SSCB’nden gizli tutma konusunda da anlaştılar. Açıkça dile getirmemekle birlikte, iki taraf ta savaşın gidişatının faşist blokun aleyhine döndüğünün ortaya çıkmış olduğu bu dönemde, atom bombasını gelecekteki düşmanları olan SSCB’ne karşı bir askeri tehdit ve bir diplomatik koz olarak kullanmayı düşünüyorlardı. 1942 yazında Manhattan Projesinin başına getirilen General Leslie Groves şöyle diyecekti:

“(Projenin- G. A.) Yönetimini üstlenmemin üzerinden daha iki hafta geçmeden kafamda, Rusya’nın düşmanımız olduğu ve bu Projenin bu temelde yürütüldüğü konusunda hiçbir yanılısama kalmadı.”

ABD yetkilileri, önemli bir bölümü anti-faşist eğilimli olan nükleer bilimcilerin duraksamalarını gidermek ve bir an önce böyle bir silahı üretmelerini sağlamak için Nazi Almanyası ile bu alanda sıkı bir yarış olduğu kanısını uyandırmaya çalışmışlardı. Tarihçi Kenneth C. Davis şöyle diyordu:

“Birçoğu Hitler Avrupası’ndan kaçarak ABD’ne sığınmış olan ve New Mexico’nun Los Alamos kentinde çalışan nükleer bilimciler, bir ‘Nazi bombası’ geliştirmekte olan Almanlarla yarıştıklarını sanıyorlardı.” Daha sonraları gizlilikleri kaldırılan belgeler, Nazilerle yarışın uydurma olduğunu gösterecekti. SIS’in (=Britanya İstihbarat Servisi) resmi tarihine göre, bu örgüt, savaşı dışı ülkelerdeki bilimadamlarıyla bağları sayesinde 1943 ortalarına gelindiğinde, Almanların nükleer bomba üretme programı diye bir şey olmadığını öğrenmişti.

ABD, hükümet üyelerinin büyük bölümünden bile saklanan bu projeye 1941-1945 yılları arasında gizli fonlardan 2 milyar doları aşkın kaynak ayırdı. General Leslie Groves’in komutası altında, yürütülen bu çalışma, sonunda 16 Temmuz 1945’te New Mexico eyaletinin

Alamogordo kentinde dünyanın ilk başarılı nükleer denemesinin yapılmasıyla taçlandı.

Eylül 1944’de Roosevelt ile Churchill, başarıyla denenmesi halinde atom bombasının ilk evrede “belki, iyice ölçülüp biçildikten sonra Japonlara karşı kullanılabileceği” konusunda genel bir görüş birliğine varmışlardı. Roosevelt’in 12 Nisan 1945’de, yani İkinci Dünya Savaşının sonuna yaklaşıldığı günlerde ölümünden sonra yerine yardımcısı Harry S. Truman’ın geçtiği dönemin koşulları, bir önceki dönemin koşullarından farklıydı; faşist bloka karşı SSCB-ABD-Britanya arasında bir askeri bağlaşmaya duyulan gereksinim ortadan kalkmaya yüz tutmuş, emperyalist ülkelerin Sovyetler Birliği’ne ve dünya işçi sınıfı ve ezilen halklarına karşı birleşik cephesi politikası bir kez daha öne çıkmaya başlamıştı. Bu koşullarda ABD ve Britanya’nın atom bombasını, bu siyasal amaçlarının bir dayanağı haline getirmeyi düşünmemeleri olanaksızdı. Peki ama, Hiroşima ve Nagazaki hangi gerekçelerle bu cehennem silahının hedefi haline getirilecekti?

Gerekçeler...

Öteden beri ABD emperyalistleri ve onların borazanları Hiroşima ve Nagazaki’ye atom bombası atmalarını, bu yolla yüzbinlerce, hatta milyonlarca ABD askerinin yaşamını kurtarmış oldukları savıyla meşrulaştırmaya çalışmışlardır. Ama bu savların gerçeklerle hiçbir ilişkisi olmadığı bilinmektedir. Ağustos 1945’e gelindiğinde, hatta ondan aylar önce Japonya fiilen yenilmiş bir ülkeydi; faşist bağlaşıkları İtalya çoktan ve Almanya 9 Mayıs 1945’te teslim olmuş, hava ve deniz kuvvetleri hemen hemen tümüyle tahrip edilmiş ve etkisizleşmiş, ekonomisi çökme noktasına gelmiş, savaş sırasında işgal ettiği yerlerin hemen hemen tümünden ağır kayıplar vererek çekilmek zorunda kalmış olan Japonya teslim olmaya hazırdı ve zaten bu amaçla birtakım diplomatik girişimlerde bulunuyordu. Dahası, Sovyetler Birliği de Japonya’ya savaş ilan etmeye hazırlanmaktaydı. ABD Başkanı Truman, Aralık 1945’te Hiroşima ile Nagazaki’nin bombalanması sayesinde 250,000 ABD askerinin yaşamının kurtarıldığını söylerken, 12 Ocak 1953’te yaptığı bir konuşmada bu rakamı 1 milyona çıkarmış ve 28 Ocak 1959’da yaptığı bir başka konuşmada “bombaların atılması...

milyonlarca insanın yaşamını kurtardı” demişti. Truman’ın ilk ve görece muhafazakar rakamı bile, ABD’nin Aralık 1941-Mayıs 1945 yılları arasında yer aldığı İkinci Dünya Savaşı’nda bütün cephelerde verdiği toplam kayıp rakamına -298,000- yaklaşıyordu. Oysa, ABD askeri makamlarının, gene bu bayın buyruğu üzerine Haziran 1945’te hazırladığı bir rapora göre, Japon adalarına karşı gerçekleştirilecek genel bir saldırıda ölecek ABD askerlerinin sayısı 40,000 dolayında tahmin edilmişti.

Aslına bakılırsa bu gerekçenin hiçbir iler tutar yanı yoktu. Hatta, bazı öndegelen Amerikalı askeri ve siyasal yetkililer de bunu kabul etmişlerdi ya da kendilerini Hiroşima ve Nagazaki’de işlenen savaş suçundan uzaklaştırmak için bir süre sonra bunu teslim edeceklerdi. Örneğin, resmi bir kuruluş olan ABD Stratejik Bombardıman Ölçümü, 1946’da yaptığı bir değerlendirmede şu sonuca varmıştı:

“Japonya; atom bombaları atılmamış, Rusya savaşa girmemiş ve hatta bir işgal planlanmamış ya da düşünülmemiş olsa bile kesinlikle 31 Aralık 1945’ten ve büyük olasılıkla 1 Kasım 1945’ten önce teslim olacaktı.” (Aktaran Barton Bernstein, *The Atomic Bomb: The Critical Issues*, Boston, Little Brown, 1976, s. 52)

Başkan Roosevelt ile Başkan Truman dönemlerinde genelkurmay başkanlığı görevinde bulunmuş olan Donanma Amirali W. D. Leahy ise aynı konuda,

“Bu barbarca silahın Hiroşima ve Nagazaki’de kullanılmasının, Japonya’ya karşı sürdürmekte olduğumuz savaşa hiçbir somut yararı olmadı. Fiili deniz ablukası ve konvansiyonel silahlarla gerçekleştirdiğimiz başarılı bombardımana bağlı olarak Japonlar zaten yenilmişlerdi ve teslim olmaya hazırdılar” (W. D. Leahy, *I Was There: The Personal History of the Chief of Staff to Presidents Roosevelt and Truman*, Londra, Victor Gollencz Ltd., 1950, s. 429) demişti.

Nükleer silahların geliştirilmesini Başkan Roosevelt’le birlikte kararlaştırmış ve desteklemiş

olan Britanya Başbakanı Winston Churchill bu değerlendirmeye katılıyordu. O, İkinci Dünya Savaşını anlatan kitabında şöyle diyordu:

“Japonya’nın yazgısını nükleer silahların belirlediğini düşünmek yanlış olacaktır. Daha ilk atom bombası atılmadan Japonya’nın yenilgisi kesinleşmişti ve bunu sağlayan da çok üstün deniz gücü oldu.” (Winston S. Churchill, *The Second World War*, Cilt VI: Triumph and Tragedy, Boston, Houghton Mifflin Company, 1953, s. 646)

Japonya’ya karşı nükleer silah kullanılmasına gerek olmadığı yolunda görüş bildirenler arasında, o sıralar Avrupa’daki ABD kuvvetlerinin komutanı olan ve daha sonra Truman’dan başkanlık koltuğunu devralan General Dwight D. Eisenhower da bulunuyordu. O anlarında, ABD, Britanya ve Sovyetler Birliği arasında Temmuz 1945’de yapılan Potsdam Konferansında şöyle demişti:

“(ABD Savaş Bakanı- G. A.) Henry Stimson’a..., Japonya’nın zaten yenilmiş bulunduğu ve dolayısıyla atom bombasının atılmasının tümüyle gereksiz olduğu yolundaki kanıma dayanarak ciddi kaygılarımı ilettim.” (Dwight D. Eisenhower, *Mandate for Change: 1953-1956*, New York, Doubleday & Company Inc., 1963, s. 312-313)

Eisenhower bu görüşünü, 1963’de Newsweek dergisinin kendisiyle yaptığı bir röportajda,

“Japonlar teslim olmaya hazırdı ve bizim onları vurmamız son derece kötü bir şeydi” diyerek bir kez daha yineleyecekti.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Güneybatı Pasifik Bölgesi Bağlaışık Kuvvetleri Başkomutanı olan ve sorumluluk bölgesinde atom bombalarının kullanılması sırasında kendisine danışılmayan General Douglas MacArthur da Hiroşima ve Nagazaki’ye atom bombası atılmasını gerekli görmeyenler arasındaydı. 1950-53 yılları arasındaki Kore Savaşı sırasında saldırgan ABD birliklerine komuta eden, Kore’nin tüm kentlerini yerle bir etmek ve

yüzbinlerce sivilin katletmekle kalmayıp, Kore halkına yardıma gelen Çin Halk Cumhuriyeti'ne karşı atom bombası kullanmayı öneren bu azıllı gerici, yıllar sonra yaptığı bir basın toplantısında,

“Japonya’ya karşı Bomba’yı kullanmaya gereksinimimiz yoktu” (New York Times, 21 Ağustos 1963, s. 30) diyecekti. MacArthur daha sonra, anılarında aynı görüşü şu sözlerle yineledi:

“Kurmaylarım, Japonya’nın çökme ve teslim olma noktasında olduğu konusunda görüş birliği içindeydiler. Hatta ben, başka askeri operasyonlara girişilmeksizin ‘Japonya’nın barışçı bir biçimde işgali’ planlarının hazırlanması yolunda direktif vermişim.” (Douglas MacArthur, Reminiscences, New York, McGraw Hill Book Company, 1964, s. 260)

Bu arada, Şikago Üniversitesindeki “Metalürji Projesi” laboratuvarında çalışan bilim adamlarının atom bombasının Japonya’ya atılması konusunu kendi aralarında tartıştıklarını anımsatayım; başında Nobel ödüllü James Franck’ın bulunduğu bir bilim adamları komitesi ABD hükümetine, Japonlara gücünü göstermek için atom bombasının, kimsenin yaşamadığı, boş bir adaya atılmasını önermiş, ancak bu öneri dikkate bile alınmamıştı.

Ve Gerçekler

Peki, Hiroşima ve Nagazaki’de uzun erimde yarım milyondan fazla insanın canını alan saldırının gerçek nedeni ve amacı, Japon adalarının işgali sırasında şu ya da bu kadar ABD askerinin ölmesini önlemek olmadığına göre neydi? Burada bu sorunun hiç de tek ve basit olmayan yanıtını vermeye çalışacağım. Ama öncelikle şu gerçeğin altı çizilmelidir: Hiroşima ve Nagazaki’de gerçekleştirilen nükleer terör, önemli bir sembolik anlam taşıyordu. ABD, bu eylemiyle can çekişmekte olan Japon militarizmi, daha doğrusu Japon halkı üzerinden tüm dünyaya tarihsel bir mesaj vermekteydi: “Artık dünyanın efendisi benim!”

Aslında yukardaki sorunun yanıtı, emperyalizmin doğasında ve gerek İkinci Dünya

Savaşından önce ve gerekse bu savaştan sonra kapitalist-emperyalist sistemin dünya işçi sınıfı ve komünist hareketine, onun önderi konumunda bulunan Lenin'in ve Stalin'in sosyalist Sovyetler Birliği'ne ve ezilen uluslara ve onların ulusal kurtuluş hareketlerine karşı genel tutumunda yatmaktadır. Koşullar (özellikle Nazi Almanyası'nın, faşist İtalya'nın ve militarist Japonya'nın nüfuz alanlarının yeniden paylaşımını dayatan saldırgan politikası) ve "kendi" işçi sınıfı ve halklarının anti-faşist öfkesi, ABD ve Britanya'yı 1941'de Sovyetler Birliği ile anti-faşist bir bağlaşmaya girmek zorunda bırakmıştı. Ancak, bu iki emperyalist devlet, proleter diktatörlüğü devletiyle istemeden girdikleri bu bağlaşmayı her zaman bir yük olarak görmüş ve anti-faşist savaşı yer yer sabote etmekten de kaçınmamıştı. Onlar daha savaş biter bitmez, hatta belki de bitmeden önce, Nazi sürülerine karşı savaşta 25 milyondan fazla şehit veren işçilerin ve emekçilerin anayurduna karşı yeni bir savaşın hazırlıklarına girişmiş, yani 1941 yılı öncesinin politikalarına geri dönmüşlerdi. Onları böyle davranmaya zorlayan bir başka faktör de, gerek Avrupa'da ve gerekse Asya'da Alman ve İtalyan faşizmine ve Japon militarizmine karşı kararlılıkla savaşan Komünist Partilerinin ve diğer devrimci güçlerin siyasal etki ve prestijlerinin büyük ölçüde artması, bir dizi ülkede işçi sınıfı ve ezilen halkların ayağa kalkması ve önemli devrimci mevziler kazanması ve sömürgecilik sisteminin temellerinin sarsılmasıydı. Bu gelişmeler, küresel güç dengesinin belli ölçüde devrimci ve anti-emperyalist güçler yararına değişmesine yol açmıştı. ABD ve Britanya'nın daha savaşın hemen ertesinde, Alman, İtalyan ve Japon faşizminin kalıntılarıyla işbirliğine girişmelerinin, hatta daha savaş sona ermeden anti-Sovyetik komplolar tezgahlamalarının ve Soğuk Savaşın zeminini oluşturmaya başlamalarının altında yatan neden de buydu.

Ne var ki, bu devrim ve sosyalizm korkusu -anlaşılabilir nedenlerle- büyük ölçüde abartılmıştı. Kapitalist-emperyalist sistemin istikrarını sarsan bütün bu gelişmelere rağmen, en azından kısa erimde ABD'nin başını çektiği kapitalist-emperyalist sistemin bir "Sovyet tehdidi"nden ve/ ya da yakın bir proleter devriminden çekinmesini gerektirecek güçlü nedenler yoktu. Savaşta 25 milyondan fazla insan kaybeden Sovyetler Birliği'nin ekonomisi ve altyapısı acımasız Nazi işgali nedeniyle çok büyük bir yıkıma uğramıştı. Daha sınırlı

ölçüde olmak üzere aynı şey, Sovyetler Birliği'nin ve Komünist Partilerinin nüfuzunun büyük olduğu Doğu Avrupa ülkeleri için de söylenebilirdi. Batı Avrupa ülkelerinde ve özellikle Fransa ve İtalya'da Komünist Partileri önemli bir güç haline gelmişlerdi; ancak onlar da kapitalist sistem için yakın bir tehdit oluşturacak durumda değillerdi. Dahası, savaşta sadece 300,000 dolayında asker yitiren ABD'nin toprakları savaşın yıkımından asla nasibini almadığı gibi, 1930'lı yılların ortalarının New Deal politikalarının yardımıyla toparlanmaya başlayan ülke ekonomisi savaş siparişlerinin de etkisiyle hızlı bir büyüme göstermişti. Sovyetler Birliği, ne modern bir deniz kuvvetlerine, ne ABD'ninkiyle boy ölçüşebilecek stratejik bir hava kuvvetlerine, ne de -1949 yılına kadar- atom bombasına sahipti. Kaldı ki ABD ile SSCB arasındaki askeri güç dengesizliği bu tarihten sonra da sürecek, 1944 ile 1962 yılları arasında ABD, Sovyetler Birliği karşısında gerek nükleer ve gerekse konvansiyonel silahlar bakımından askeri üstünlüğe sahip olmaya devam edecekti. Bütün bunlara şu da eklenmeli: Savaşın ekonomisinde, toplumsal yapısında ve halklarında yol açtığı olağanüstü maddi ve manevi yıkımın, kan kaybının ve yorgunluğun üstesinden gelme gereksinimi nedeniyle İkinci Dünya Savaşının bitimini izleyen yıllarda Sovyetler Birliği, ABD ve diğer emperyalistler karşısında bir gerilim politikası izlemekten olabildiğince uzak duruyor ve barış uğruna savaşımı daha önce olmadığı ölçüde destekliyordu.

Ancak bütün bunlar, kapitalist-emperyalist dünya sisteminin lideri konumundaki ABD'nin, temel politikalarını, azgın bir devrim ve sosyalizm düşmanlığı tabanına oturtmasına engel olmayacaktı ve olmadı. Olmadı; çünkü İkinci Dünya Savaşının ardından Hitler faşizminin çizmelerini giyen ABD emperyalistlerinin gerek "kendi" işçi sınıfı ve halkına, gerek sosyalist Sovyetler Birliği'ne ve ezilen ulusların kurtuluş hareketlerine saldırmak ve gerekse emperyalist-militarist saldırı ve çılgınca silahlanma politikalarını meşrulaştırmak için korku üretmeye ve yaymaya gereksinimi vardı. Bu korku üretme ve yayma çabası, ABD tekeli burjuvazisinin sınıfsal çıkarlarının doğrudan bir sonucuydu. Bu sınıfın bazı açıksözlü temsilcilerinin biraz abartılı bir biçimde itiraf ettikleri gibi, ABD'nde 1920'lerin sonları ve 1930'ların başlarında olduğu gibi burjuvazi ile işçi sınıfı arasındaki çelişmenin keskinleştiği ve dolayısıyla proleter devrimi "tehlikesi"nin uç vermeye başladığı koşulların oluşmasına

izin vermemek olarak dile getiriliyordu. ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Dean Acheson 1944'de bu konuda şunları söyleyecekti:

“Ekonomik ve sosyal sistemimiz bakımından çok kapsamlı sonuçlar doğurmaksızın, 1920'lerin sonları ve 1930'ların başlarını kucaklayan on yılda yaşadıklarımızı bir kez daha kaldıramayız.” (Aktaran William Appleman Williams, *The Tragedy of American Diplomacy*, New York, Dell Publishing Co., 1972, s. 202)

Hiroşima ve Nagazaki'yi hedef alan nükleer terörün asıl amacını anlamak için tanıklarımıza başvurmaya devam edelim. ABD Başkanı H. Truman'ın kızı Margaret Truman, önceli Franklin. D. Roosevelt'in -henüz Almanya ve Japonya'ya karşı savaşın sürdüğü- 12 Nisan 1945 tarihinde ölmesinden sonra başkanlık koltuğuna oturan babası için şunları söyleyecekti:

“Bu ilk haftalarda en başta gelen kaygısı, Rusya'ya karşı izlenecek politikaydı.”

Atom bombasının geliştirilmesinde ve Hiroşima ile Nagazaki üzerinde kullanılmasında belirleyici rol oynayan kişilerden ABD Savaş Bakanı Henri Stimson, 11 Eylül 1945'te atom bombasının “diplomatik bir silah” olduğunu ve Amerikan devlet adamlarının, göze çarpacak biçimde kalçalarının üstüne yerleştirdikleri bu bombayla Rusları korkutmakta çok istekli” olduklarını söylemişti.

ABD Dışişleri Bakanı James Byrnes ise, -Manhattan Projesinde çok önemli bir rol oynayan nükleer bilimci Leo Szilard'ın anlattığına göre- atom bombasının kullanılması olasılığıyla ilgili kaygılarını kendisine ileten bu bilim adamına şunları söyleyecekti:

“Byrnes... Rusya'nın savaş-sonrası dönemdeki tutumu konusunda kaygılıydı... Amerikan askeri güç gösterisi yoluyla etkilenmesi halinde Rusya daha kolay denetlenebilirdi ve bombanın gücünün sergilenmesi Rusya'yı etkileyebilirdi.” (Aktaran Spencer Weart and

Gertrud Weiss Szilard, ed., Leo Szilard: His Version of the Facts, s. 184)

Geçtiğimiz günlerde, iki tarihçinin hazırladığı ve Britanya’da yayımlanan New Scientist adlı dergide yer alan bir rapor, bu apaçık gerçekliği bir kez daha perçinledi. Peter Kuznick ve Mark Selden bu raporlarında, “Hiroşima ve Nagazaki’ye atom bombası atılması kararının, İkinci Dünya Savaşını sona erdirmekten ziyade (Washington’un savaş sırasındaki bağlaştığı Sovyetler Birliği’ne karşı) Soğuk Savaşı başlatmak amacıyla alındığını gösteren yeni kanıtlar ele geçirdiklerini yazıyorlardı. ABD, Japonya ve Sovyetler Birliği’nin diplomatik arşivlerini inceleyen Selden ile Kuznick, Hiroşima’ya atom bombası atılmasından üç gün önce Truman’ın kendisinin de, Japonya’nın “barış istediğini” itiraf ettiğini ortaya çıkardılar. Ama atom bombaları gene de atıldı; çünkü ABD emperyalistleri açısından, Selden’ın deyişiyle “Rusya’yı etkilemek savaşı bitirmekten daha önemliydi.”

ABD Başkanı Truman’ın Yalta Konferansının, daha önceden saptanmış olan açılış tarihinin bir kaç gün ertelenmesini istemesi ve bu arada New Mexico’daki Manhattan Projesi görevlilerine çalışmalarını bir an önce bitirmeleri ve bombayı patlatmaları direktifini vermesi de, Sovyetler Birliği’ni korkutma amacına yönelikti. Böylelikle Yalta Konferansının 17 Temmuz’da, yani 16 Temmuz’da Alamogordo’da ilk başarılı denemesi yapılan atom bombasından hemen sonra başlatılması sağlandı. Ancak Stalin, Truman’ın atom bombasının başarıyla denenmesine ilişkin verdiği haberi sükunetle karşılayacaktı. (2)

Soğuk Savaşın kışkırtıcılarından, Moskova’dan gönderdiği “Uzun Telgraf”ıyla ünlü Amerikan diplomatı George F. Kennan ise daha sonraları,

“O günün Rusyası konusunda en basit bir bilgiye sahip bir insan Sovyet liderlerinin kendi silahlı kuvvetlerini kullanarak askeri saldırılarla kendi davalarını yayma niyetlerinin olmadığını açıkça görebilirdi.” (Aktaran Hugh Higgins, Soğuk Savaş, s. 67, İstanbul, Koza Yayınları, 1975) diyecekti.

ABD emperyalistlerinin nükleer terörizm yoluyla Sovyetler Birliği'ni ve dünya işçi sınıfı ve halklarını korkutma amaçları, Japon militaristlerinin bir an önce teslim olma girişimlerinin görmezden gelinmesini ve hatta sabote edilmesini gerektiriyordu. Savaşta yenilmiş olduklarını ve durumlarının umutsuz olduğunu çoktan görmüş olan Japon militaristleri, teslim olmak için aylardır çeşitli kanallardan muhataplarıyla temas kurmaya çalışıyorlardı.

Örneğin, ABD'nin ele geçirdiği ve şifresini çözdüğü 5 Mayıs tarihli bir telgraf mesajında Tokyo'daki Alman elçisi, Japon silahlı kuvvetlerinin geniş kesimlerinin, koşulları çok ağır olmamak kaydıyla teslim olmaya hazır olduğunu bildiriyordu. Daha sonra adı CIA olarak değiştirilecek olan Stratejik Hizmetler Bürosu'nun (=Office of Strategic Services) direktörü William Donovan 12 Mayıs 1945'te Başkan Truman'a sunduğu bir raporda, Japonya'nın İsviçre elçisinin, İmparator Hirohito'nun savaş suçlusu olarak yargılanmaması ve tahtını muhafaza etmesi koşuluyla, Japonya'nın teslim olmaya hazır olduğunu söylediğini bildirdi. Amerikalılara benzer bir rapor da Portekiz'deki bir Japon görevli aracılığıyla ulaştırıldı. Haziran ortalarında Amiral William D. Leahy, Japonya tarafından kabul edilebilecek ve ABD'nin Pasifik bölgesinden gelebilecek bir saldırıya karşı savunmasını güvence altına alabilecek bir teslim olma anlaşmasının yapılabileceğini söylüyordu. Başkan Truman'ın, gizliliği 1979'da kaldırılan günlük notlarında ise, Temmuz 1945'te Stalin'in kendisine, "Japon İmparatorundan barış talebinde bulunan bir telgraf aldığını" bildirdiği ortaya çıkacaktı. Öte yandan, Temmuz 1945'de, SSCB, ABD ve Britanya liderlerinin Potsdam'da biraraya gelmelerinden önce, Japon hükümetinin, Moskova'daki elçisi Naotake Sato'ya gönderdiği mesajlarda barışın sağlanması için -o sıralar Japonya'ya henüz savaş ilan etmemiş olan- Sovyetler Birliği'nin aracılık etmesini istediği de biliniyordu. Japon askeri şifrelerini çözmüş olan ABD emperyalistleri, daha Sovyetler Birliği bu mesajı kendilerine aktarmadan önce onların içeriğinden haberdar olmuşlardı.

Ancak, askeri kayıplarını en aza indirmek gerekçesiyle Japonya'ya atom bombası atmakta kararlı olan ABD yetkilileri, bu Japon önerilerini duymazdan ve görmezden geldiler. Aksi takdirde bu güç gösterisini yapma olanağını yitireceklerdi. ABD Savaş Bakanı Stimson 6

Haziran'da, yani Hiroşima'nın bombalanmasından 2 ay önce Başkan Truman'a, ABD Hava Kuvvetlerinin sürdürmekte olduğu ve çok güçlü konvansiyonel bombaların kullanıldığı yoğun hava bombardımanının yarattığı büyük ölçekli yıkımdan yakınıyor, bunun atom bombalarının etkisinin gözler önüne serilmesini önleyeceğini söylüyordu! Stimson daha sonraları anılarında, Japonların teslim olma önerilerinin hiçbirinin ciddiye alınmadığını itiraf edecekti.

Potsdam Konferansı sırasında, ABD, Britanya ve -başında henüz Çan Kay-şek'in bulunduğu Çin, 26 Temmuz'da Japonya'ya kayıtsız-koşulsuz teslim olma çağrısı yaptılar. Ama onlar bu çağrıyı yaparken, Japonya'nın teslim olmak için, ülkede adeta kutsal ve yarı-tanrısal bir kişilik olarak kabul edilen İmparator Hirohito'nun sembolik olarak tahtında kalması koşulunu görmezlikten ve duymazlıktan geldiler. Bunun nedeni, ABD ve Britanya emperyalistlerinin İmparator Hirohito'ya ya da onun tahtını muhafaza etmesine karşı olmaları değildi. Değildi; çünkü işgalden sonra ABD işgal yetkilileri İmparator Hirohito'yu tahtında tutmakla kalmadılar; onlar aynı zamanda Japon savaş suçluları, militaristleri ve tekelci kapitalistleriyle açık bir işbirliğine girdiler. Dolayısıyla, bu çağrı tümüyle demagojik bir nitelik taşıyordu. Onların amacı, kabul edilmesi hemen hemen olanaksız koşullar ileri sürerek Japonya'nın teslim oluş tarihini geciktirmek ve bu arada Tokyo'nun, Bağlaşıkların teslim olma koşullarını kabul etmedikleri gerekçesinin arkasına saklanarak atom bombasını kullanmaktı. Bazı bilim adamlarının atom bombasının boş bir ada üzerinde kullanılması yolundaki taleplerinin dikkate alınmamasının nedeni de buydu.

Asıl amacı Japonya'nın kayıtsız koşulsuz teslim olmasını sağlamak olmuş olması halinde ABD'nin, Hiroşima'da meydana gelen yıkımın boyutlarını gözleriyle görmeleri ve bu yıkımı yerinde doğrulamaları için Japon yetkililerine bir süre tanınması ve ardından kayıtsız koşulsuz teslim çağrısını yinelemesi ve ya da ilk atom bombasını insanların oturmadığı bir alanda denemesi vb. beklenirdi. Ama ABD bunların hiçbirini yapmadı ve 6 Ağustos'ta Hiroşima'yı, üç gün sonra, yani 9 Ağustos'ta da Nagazaki'yi nükleer terörün hedefi haline getirdi.

Bu arada, atom bombalarının Hiroşima ve Nagazaki'de kullanılmasının daha spesifik bir

diğer nedenine de değinmek gerekiyor. Roosevelt, Churchill ve Stalin'in katılımıyla 4-11 Şubat 1945'te gerçekleştirilen Yalta Konferansında Bağlaşıklar diğer şeylerin yanısıra, Sovyetler Birliği'nin Almanya'nın yenilmesinden üç ay sonra, Japonya'ya karşı askeri harekate girişmesi ve böylelikle ABD kuvvetlerinin üzerindeki yükün hafifletilmesi konusunda anlaşmışlardı. Aslında Kızılordunun Uzakdoğu'da Japonya'ya karşı savaşa girmesini öteden beri talep eden ABD'nin ta kendisiydi. Temmuz 1943'de Kızılordunun Wehrmacht karşısında Kursk'da kazandığı büyük zaferin ardından Moskova'daki Amerikan Askeri Misyonunun başında bulunan Tuğgeneral John Deane, "Almanya'nın yenilmesinden sonra Rusya'nın Japonya'ya karşı savaşa tam katılımının büyük önemi"nden söz etmiş, Pasifik bölgesindeki ABD kuvvetlerinin komutanı General MacArthur ise, Kızılordunun Mançurya'da Japonlara karşı savaşa katılmasının kendi kuvvetleri üzerindeki yükü hafifleteceğini söylemişti. Başkan Roosevelt'in kendisi de Kasım 1943'deki Tahran Konferansında Stalin'e, Nazi Almanyası'nın yenilgiye uğratılmasından sonra Kızılordunun Uzakdoğuda konuşlandırılıp konuşlandırılmayacağını sormuştu. 1945 Şubatındaki Yalta Konferansından sonra General MacArthur, bir kez daha Sovyet askeri desteği talebinde bulunacaktı. Dolayısıyla Sovyetler Birliği, Nazi Almanyası'nın 9 Mayıs 1945'de yenilgiye uğratılmasından sonra, bağlaşıklarının talebi ve Yalta Konferansında alınan ortak karar uyarınca Kızılordunun bir bölümünü Uzakdoğu cephesine aktarmaya başlamıştı.

16 Temmuz 1945'de ilk atom bombasının başarıyla denenmesinin ardından 17 Temmuz'da başlayıp 2 Ağustos'ta sona eren Potsdam Konferansı'na gelindiğinde ise ABD-Britanya ile SSCB arasındaki ilişkiler önemli ölçüde soğumuş ve Batılı emperyalistler atom bombasına sahip olmanın avantajını kullanarak Yalta Konferansında alınan bu kararın yaşama geçirilmesini önlemeyi ve böylelikle kafalarına Sovyetler Birliği'nin Uzakdoğu'da nüfuz edinmesini önlemeyi koymuşlardı. ABD emperyalistleri, yapacakları nükleer güç gösterisiyle Sovyetler Birliği'ni Mançurya ve Kuzey Çin'deki Japon ordularına karşı harekete geçmekten alıkoyabileceklerini düşünüyorlardı. Bu nedendir ki Truman güncesine, "Japonya'ya atom bombası atmamız, Rusya'yı Uzakdoğu'daki konumunu yeniden düşünmeye zorladı" notunu düşecekti. (3) Ama ABD emperyalizminin şefi yanılıyordu. Uzakdoğu cephesinde gerekli

yığınağı yapan Kızılordu, kararlaştırılan tarihte, Japonya'ya karşı savaş ilan ettikten sonra Japonların bu bölgedeki Kwantung ordusuna karşı askeri hareket başlattı. Bir kaynakta bu konuda şunlar söyleniyor:

“9 Ağustos 1945’de Sovyetler Birliği, Yalta’da alınan karar uyarınca Japonya’ya savaş ilan etti... Moğol birlikleriyle işbirliği yapan Sovyet ordusu, düşmanın savunma sistemini yararak Kwantung ordusunu teslim olmaya zorladı. Sovyet saldırısı karşısında Kuzeydoğu Çin, Kuzey Kore, Güney Sakhalin ve Kuril’deki son Japon direnci de kırıldı.” (N. V. Yelisiyeva-A. Z. Manfred, Yakın Çağlar Tarihi, İstanbul, Konuk Yayınları, 1978, s. 523)

Sonunda, 9 Ağustos günü sabah saat 11:00’de Başbakan Kintaro Suzuki Japon hükümeti adına yaptığı açıklamada, ABD’nin Potsdam konferansında yaptığı kayıtsız koşulsuz teslim çağrısını kabul ettiklerini ve savaşı sona erdirdiklerini açıkladı.

Soğuk Savaşın İlk Salvoları

Daha Ekim 1942’de, yani, asıl yükünü Sovyetler Birliği’nin çektiği anti-faşist savaş bütün şiddetiyle sürmekteyken Başbakan Churchill, İngiliz hükümetine gizli bir memorandum sunmuştu. O, bu memorandumda, “Rus barbarlığının Avrupa’nın köklü devletlerinin kültür ve bağımsızlığının üzerine çökmesi halinde meydana gelecek büyük felaketi” (Andrew Rothstein, A History of the USSR, Penguin Books, 1951, s. 355) önlemek için, faşist İspanya ve despotik Türkiye’yi de kapsayacak bir Avrupa Birleşik Devletleri’nin oluşturulmasını savunuyordu. Churchill’in sözleri, bu azılı anti-komünistin ve onun temsil ettiği Britanya tekelci burjuvazisinin anti-faşist savaşta takındığı ikircimli tutumun bir yansıması ve savaş sonrasında takınacağı gerici politikanın bir müjdecisiydi.

Almanya-İtalya-Japonya faşist blokuna karşı sürdürülen savaşta zaferin kazanılmasından hemen sonra ABD-Britanya kampı ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkiler önce daha yavaş ve üstü örtülü bir biçimde, sonraları ise daha hızlı ve açık bir biçimde bozulacaktı. Britanya

Başbakanı Churchill'in, daha Almanya'nın teslim olmasından önce, Sovyet, Amerikan ve İngiliz birliklerinin Nazi Almanyası'nın sınırlarına dayandığı Nisan 1945'de,

“Birinci olarak, Sovyet Rusya hür dünya için öldürücü bir tehlike olmuştu. İkinci olarak da, hiç vakit geçirmeksizin, Sovyetlerin ilerlemesini durdurmak üzere yeni bir cephe kurmak gerekir” (A. Maurois-L. Aragon, Amerika-Rusya, İkinci Cilt, İstanbul, Cem Yayınevi, 1969, s. 146) dediği biliniyordu. ABD ise Almanya'nın teslim olduğu, ama Uzakdoğu'da Japonya'ya karşı savaşın henüz sürmekte olduğu 9 Mayıs 1945 günü Ödünç Verme ve Kiralama programını, Moskova'yı önceden bilgilendirmeye bile gerek duymaksızın tek yanlı bir eylemle yürürlükten kaldırarak Sovyetler Birliği'ne 1941'den bu yana yapmakta olduğu askeri malzeme yardımını durduracaktı.

2 Ekim 1998'de Milliyet'te yayımlanan “Churchill, 3. Dünya Savaşını Çıkartacakmış” başlıklı haberde bu konuda başka ilginç, ama hiç de şaşırıcı olmayan bilgiler sunuluyordu. Zafer Arapkirli'nin Londra'dan geçtiği haberde aynen şöyle deniyordu:

“İkinci Dünya Savaşının hemen sonunda İngiltere Başbakanı Winston Churchill'in, Sovyetler Birliği'ne karşı 'Üçüncü' Dünya Savaşı'nı başlatmanın planlarını yaptığı bildirildi. İngiliz arşivlerinde ortaya çıkan gizli belgelere göre, Sovyet lideri Stalin'in, güneye inerek Türkiye, Yunanistan, İran ve Irak'ı işgal edeceği varsayılarak hazırlanan planlarda, ABD ve İngiliz kuvvetlerinin yanısıra, mağlup Alman kuvvetlerinin de Sovyetler'e karşı taarruza geçmesi planlanmıştı.

“The Daily Telegraph gazetesinin dün manşetten verdiği haberde, 29 sayfadan oluştuğu belirtilen gizli raporun ayrıntıları yereldi. Churchill'in 'Operation Unthinkable' (Akla Bile Gelmeyecek Harekat) adını verdiği hareketle ilgili planların, 22 Mayıs 1945 tarihinde, yani Avrupa'da savaşın sona ermesinden sadece 14 gün sonra hazırlandığı bildirildi. 1 Temmuz 1945 tarihinde başlayabileceği tahmin edilen Üçüncü Dünya Savaşı'nın Dresden ve Baltık kıyıları arasında bulunan toplam 47 İngiliz ve Amerikan tümeninin taarruzuyla başlamasının

da planlandığı kaydedildi.

“Belgelerde, Churchill’in General Montgomery ve General Eisenhower ile birlikte yeni savaş planları hazırlamasına neden olarak, savaşın sona ermesinden kısa bir süre sonra Sovyet ordusunun 29 Haziran 1945 tarihinde yeniden ‘Topyekun savaş alarmına’ geçirilmesi gösteriliyor. Ancak daha sonraki gelişmeleri izleyen İngiliz hükümetinin, savaş fikrinden vazgeçip, bunun yerine savunma planlarına yöneldikleri de anlaşılıyor.”

Truman’ın anılarında yazdığına göre, Japonya’nın Nagazaki’nin bombalanmasının ardından kayıtsız koşulsuz teslim olmasından sonra, ABD Genelkurmayı, “Bomboanın gizliliğinin muhafaza edilmesinin ve sürdürülmesinin şimdi her zamankinden daha fazla gerekli olduğu”nu düşünüyordu. Hiroşima’nın bombalanmasının üzerinden dört hafta bile geçmeden ABD Genelkurmayı, “saldırganlık güçlerinin bize karşı mevzilendiği netleşir netleşmez... gerektiğinde ilk darbeyi indirmeye” (Aktaran Tim Weiner, Blank Check, New York, Warner Books, 1991, s. 24) hazır olunması gerektiğini ileri sürüyordu. (4)

Anglo-Amerikan emperyalistlerinin niyetlerini açığa vuran bir başka veri, Martin Walker’ın 1993’de yayımlanan bir kitabında sunuldu. Buna göre, ABD Genelkurmayı, İkinci Dünya Savaşı’nın bitiminden yalnızca on hafta sonra Sovyetler Birliği’nin en büyük 20 kentine atom bombaları atmayı planlamıştı. (Bak., The Cold War: And the Making of the Modern World, Londra, s. 26-27)

ABD ve Britanya yöneticilerinin, Sovyetler Birliği’nin yeni bir savaş hazırlığı içinde olduğuna ilişkin yaygaralarının olgular ve gerçeklerle hiçbir ilişkisi olmadığını anımsatmaya bile gerek yok. Washington ve Londra’daki emperyalist haydutlar bu dezenformasyon kampanyasını, dikkatleri kendi gerici iç ve dış politikalarından uzaklaştırmak ve “kendi” halklarını 1945-sonrasında girişecekleri yeni askeri maceralara hazırlamak için yürütüyorlardı.

Kuşkusuz Soğuk Savaşın ilk salvoları arasında ABD ve bağlaşıklarının, Sovyetler Birliği’ne,

dünya işçi sınıfı ve ezilen halklarına karşı Alman ve İtalyan faşizminin kalıntılarının yanısıra Japon militarizminin kalıntılarıyla işbirliği yapma gibi öğeler de bulunacaktı. Bu nedenledir ki; Çin’de, Kore’de ve Güneydoğu Asya ülkelerinde gerçekleştirdikleri korkunç katliamlarla Alman Nazilerinden hiç de “geri” kalmadıklarını kanıtlamış olan Japon militaristleri Nazi liderlerinkini andıran sembolik bir yargılamayla yakalarını kurtaracaklardı. İkinci Dünya Savaşının bitiminde ABD’nin işgali altına giren Japonya’nın başkenti Tokyo’da toplanan askeri mahkeme, milyonlarca insanın kanını döken Japon militaristlerinin sivil ve askeri önderlerinden yalnızca yedisini darağacına çıkarabildi. İmparator Hirohito’nun başını çektiği bu savaş suçluları İkinci Dünya Savaşı’nın ertesinde ve özellikle Soğuk Savaşın başlamasından hemen sonra, ABD’nin önderlik ettiği “Hür Dünya”nın saygın kişilikleri oluverdiler.

Asıl misyonları kapitalist-emperyalist dünya sistemini ayakta tutmak ve dünya işçi sınıfına, diğer emekçilere ve ezilen uluslara karşı ve devrim ve sosyalizm “tehlikesini” önlemek amacıyla acımasız bir savaşım sürdürmek olan ABD emperyalistlerinin, Alman, Japon ve İtalyan faşizminin kalıntılarını kendi kanatları altına almaları, nesnelere doğası gereğiydi. Anti-faşist savaşın temel hedeflerinden birisi olan denazifikasyon, yani faşizmden ve faşist öğelerden arınma ve emekçi halka karşı en korkunç katliamları gerçekleştirenlerin yargılanması ve cezalandırılması gibi Potsdam Konferansı tarafından da karara bağlanmış olan ilkesel yaklaşımlar, ancak Sovyet Kızılordusu’nun girdiği ve/ya da halk iktidarlarının kurulduğu ülkelerde gerçekleştirilebildi. Buralarda, faşizmin sosyal dayanağını oluşturan büyük toprak sahipleri ve gerici burjuvazi mülksüzleştirildiler ve siyasal iktidardan uzaklaştırıldılar. O günden bu yana yaşanan tarihsel deneyim, işçi sınıfının büyük öğretmenlerinin çok önceleri dile getirmiş olduğu bir gerçeği yeniden ve yeniden doğruladı: Kapitalist sınıf egemenliği sisteminin ürünü olan savaşlara son vermenin yolu, bu sistemi yıkmaktan, insanın insanı sömürmesine ve ezmesine son vermektir.

SONSÖZ

Aradan geçen 60 yıla rağmen insanlık Hiroşima ve Nagazaki'nin karabasanının gölgesinde yaşamaya devam ediyor. O acı günlerden sonra da dünyanın dörtbir yanında girdiği doğrudan ya da dolaylı saldırganlık yoluyla milyonlarca, hatta onmilyonlarca işçi ve emekçiyi katleden ve Ortadoğu ve Orta Asya'da savaş kundakçılığı yapan Amerikan devlet teröristleri ve onların Siyonist ortakları, bugün de İran'a karşı bir nükleer saldırı hazırlığındalar. Elllerinde, her biri "Küçük Oğlan"dan ve "Şişko"dan binlerce kez daha güçlü binlerce nükleer füze bulunan ABD emperyalistleri bütün dünyayı dev bir Hiroşima'ya ve Nagazaki'ye çevirmeye hazır olduklarını onyıllardır kanıtlamış bulunuyorlar. Ellerindeki korkunç ve nicelik ve nitelik bakımından sürekli olarak geliştirdikleri konvansiyonel silah stoğuyla yetinmeyen, uzayı silahlandıran, 2001 yılından itibaren nükleer silahların yaygınlaştırılmasına bazı kısıtlamalar getiren uluslararası anlaşmadan çekilen ve değişik tipte yeni nükleer bombalar geliştirmekte olan ABD emperyalistleri, tüm emekçi insanlık için Hitler faşizminden ve onun bağlaşıklarından çok daha büyük bir tehlike oluşturuyorlar. Askeri harcamaları, dünyanın geri kalanının toplamının askeri harcamalarına eşit olduğu tahmin edilen bu devlet teröristleri çılgınca silahlanmaya, dünyanın her tarafında askeri üsler kurmaya ve kendilerine boyun eğmeyen herkesi tehdit etmeye devam ediyorlar. Halihazırda onlar, İslam ülkeleri işçi sınıfı ve halkları başta olmak üzere dünya işçi sınıfı ve halklarına karşı "teröre karşı savaş" adı altında pazarlanan bir savaş yürütmektedirler. Ve emekçi kitleler tarafından devriline ve silahsızlandırılana değin bu savaşı sürdüreceklerdir. Onları durdurabilecek biricik güç, ezilen ve sömürülen yığınların demokrasi, ulusal kurtuluş ve sosyalizm kavgasıdır. Bugün, emekçi insanlığın ivedi ve merkezi görevi, her ulustan, milliyetten, dinden ve mezhepten işçi ve emekçilerin geniş ve militan bir anti-emperyalist birleşik cephesini oluşturmak ve tüm dünyayı köleleştirmek için yola koyulmuş bulunan Amerikan neo-faşizmini ve onun yakın bağlaşıklık ve uşaklarını tarihin çöplüğüne gömmektir. Yeni Hiroşimalardan ve Nagazakilerden ve tüm dünyanın bir nükleer cehenneme çevrilmesinden kaçınmanın biricik yolu budur.

8 Ağustos 2009

DİPNOTLAR

(1) Fakat, savaşın sonunun yaklaştığı 1945 yılında ABD ve Britanya emperyalistleri, kısmen Almanya'da, ama daha çok Japonya'da, atom bombasının kullanılmadığı, ama aşağı yukarı aynı ölçüde sivil can kaybına ve büyük maddi yıkıma yol açan çok şiddetli hava saldırıları da gerçekleştireceklerdi. Örneğin, ABD ve Britanya savaş uçaklarının, hiçbir askeri tesisin bulunmadığı ve Avrupa'nın en önemli kültür merkezlerinden biri sayılan Alman kenti Dresden'e karşı 13 Şubat 1945'te gerçekleştirdikleri ve 14 saat süren korkunç saldırı 60,000'e yakın insanın bombalanarak, yanarak ve havasızlıktan boğularak ölmesine yol açacaktı. Mültecilerle birlikte 1 milyona yakın kişinin bulunduğu tahmin edilen kente 700,000 fosfor bombasının atılması sonucunda sıcaklığın 1,600 dereceye çıktığı için ölen insanların çoğunun cesetlerinin tümüyle yanarak tanınmaz hale geldiği ya da betona ve kentin zeminine karıştığı tahmin ediliyor.

9-10 Mart 1945'te ise 334 B-29 dev bombardıman uçağı 6 milyon kişinin yaşadığı Tokyo'yu üç saat süreyle yoğun bir biçimde bombaladı. 1,665 ton yangın bombasının kullanıldığı bombardımanda yaklaşık 84,000 kişi can verirken 41,000 kişi yaralandı; yer yer kentin içinden geçen ırmağın sularının kaynadığı saldırıda 265,000 kadar bina yıkıldı ve yaklaşık 42 kilometrekarelik bir alan tamamen küle döndü. Ölenlerin çoğunu kadınların, çocukların ve yaşlıların oluşturduğu bombardımanda B-29 uçaklarının pilotları yanan insan eti kokusundan ötürü kusmamak için oksijen maskesi takmak zorunda kaldılar.

Kapitalizmin vahşeti, sosyalizmin insani niteliğiyle bu alanda da tam bir karşılık oluşturuyordu. İkinci Dünya Savaşında ölçülemeyecek derecede fazla kayıp vermiş olmasına rağmen Sovyetler Birliği'nin hava kuvvetleri sadece askeri hedeflere saldırdı ve hiçbir zaman kentsel yerleşim bölgelerinin ve diğer sivil hedeflerin ayrımsız ve yoğun bombardımanında kullanılmadı.

(2) Potsdam Konferansınının 24 Temmuz tarihli oturumu sırasında Truman bir ara Stalin'in

yanına gelerek ona “bizim artık olağanüstü ölçüde güçlü bir silahımız var” diyecekti. Stalin’in, sakın bir biçimde “bunu duyduğuma sevindim” demesi üzerine Truman ile Churchill, Sovyet liderinin, neyin sözkonusu olduğunu kavramadığı sonucuna vardılar. Oysa, ABD’ndeki ve Manhattan Projesi içindeki ajanları aracılığıyla Sovyetler çoktandır, nükleer çalışmalar hakkında geniş bilgi sahibiydiler.

(3) Azılı bir anti-komünist olan ve Nazi Almanyası’nın Haziran 1941’de Sovyetler Birliği’ne saldırmasından sonra ABD’nin, bu iki ülkenin karşılıklı olarak birbirlerini yormalarına ve tüketmelerine yardımcı olması (!) gerektiğini savunan Senatör Truman o günlerde şöyle demişti:

“Almanya’nın kazandığını gördüğümüzde Sovyetler Birliği’ne; Sovyetler Birliği’nin kazandığını gördüğümüzde Almanya’ya yardım etmeliyiz ki, bu şekilde birbirlerini mümkün olduğunca çok kırsınlar.” (New York Times’tan aktaran Tarih Çarpıtıcıları, İstanbul, İnter Yayınları, 1989, s. 76)

(4) Yani, bazılarının sandığının tersine, “önleyici savaş doktrini” hiç de George W. Bush dönemine özgü değildi.